

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Sžrk/14/2018
Identifikačné číslo spisu: 3018200024
Dátum vydania rozhodnutia: 30.04.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Igor Belko
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:3018200024.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd kasačný v právnej veci žalobcov: 1/ SAN&DRUM INVEST s.r.o., so sídlom Dunajská 2304/4, Bratislava, IČO: 47 660 457, 2/ FALBIN s.r.o., so sídlom Gajová 5, Bratislava, IČO: 46 630 449, obaja zast. JUDr. Janou Dráčovou, advokátkou, so sídlom Čajakova 7, Bratislava, proti žalovanému (v konaní sťažovateľ): Okresný úrad Trenčín, odbor opravných prostriedkov, so sídlom Hviezdoslavova 3, Trenčín, za účasti: 1/ K. U., nar. XX.XX.XXXX, 2/ L. U., nar. XX.XX.XXXX a 3/ L. M., nar. XX.XX.XXXX, všetci bytom Y. XXX, o všeobecnej správnej žalobe, o kasačnej sťažnosti proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 18. apríla 2018 č. k. 13S/3/2018-103, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Žalobcom p r i z n á v a právo na úplnú náhradu trov kasačného konania voči sťažovateľovi.

Odôvodnenie

I.

1. Krajský súd v Trenčíne (ďalej aj ako „správny súd“) napadnutým uznesením podľa § 99 písm. a) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „S.s.p.“, resp. „Správny súdny poriadok“) konanie o všeobecnej správnej žalobe proti rozhodnutiu žalovaného č. Xo 18/2017 z 22.11.2017 (ďalej aj ako „napadnuté rozhodnutie“) na základe späťvzatia žaloby zastavil.

2. O trovách konania rozhodol tak, že žalovaného zaviazal v súlade s ustanovením § 171 ods. 1 S.s.p. na náhradu trov konania žalobcom v rozsahu 100 %, a to s prihliadnutím na skutočnosť, že k späťvzatiu žaloby došlo v dôsledku skutočnosti, že žalobou napadnuté rozhodnutie bolo pre nezákonnosť zmenené mimo odvolacieho konania.

II.

A)

3. Proti uzneseniu správneho súdu v časti náhrady trov konania podal žalovaný (ďalej len „sťažovateľ“)

včas kasačnú sťažnosť, v ktorej uviedol ako dôvod kasačnej sťažnosti nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom (§ 440 ods. 1 písm. g/ S.s.p.).

4. Sťažovateľ je toho názoru, že zastavenie konania procesne nezavinil, konanie bolo zastavené na základe dispozitívneho úkonu žalobcov - späťvzatia žaloby pred právoplatnosťou rozhodnutia Úradu geodézie, kartografie a katastra nehnuteľností Slovenskej republiky (ďalej len „Úrad“). Pokiaľ by žalobcovia nevzali žalobu späť, konanie by bolo zastavené na základe § 99 písm. d) S.s.p. po právoplatnosti Úradu.

5. Sťažovateľ nepovažuje trovy konania žalobcov v konaní o správnej žalobe za účelne vynaložené, nakoľko žalobca podal 22.12.2017 Úradu podnet na preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia mimo odvolacieho konania podľa § 65 a nasl. zák. č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „Správny poriadok“) a zároveň 22.01.2018 podal správnu žalobu aj na správny súd. Vzhľadom na skutočnosť, že žalobca využil paralelný právny prostriedok na ochranu svojich práv v správnom konaní, nemožno podľa sťažovateľa výdavky konania na správnom súde označiť ako účelne vynaložené, a preto správny súd nesprávne právne posúdil účelnosť trov.

6. V konaní žalovaného č. Xo 18/2017 žalobca napádal rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu č. X 116/2016 z viacerých dôvodov, pričom nešlo o otázky porušenia ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ale o zložité teoreticko-právne otázky, ktorých výklad nie je jednoznačný. Úrad vo svojom rozhodnutí č. LPO - 2497/2018/Fi z 29.03.2018 (ďalej aj len „rozhodnutie Úradu“) nezmenil rozhodnutie žalovaného č. Xo 18/2017 z dôvodu, že by žalovaný porušil v konaní o oprave chýb v katastrálnom operáte podľa § 59 zák. č. 162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zák. č. 162/1995 Z.z.“) nejaké zákonné ustanovenie. Úrad uviedol, že sa nestotožnil s názorom správnych orgánov v otázke možnosti opravy údajov katastra v prípade ďalšej právnej skutočnosti na nehnuteľnosti, ktorou bolo zriadenie záložného práva. Žalovaný poukázal na to, že zákaz opravovať údaje v katastrálnom operáte v prípade ďalšej právnej zmeny nie je upravený v katastrálnom zákone a rozhodovacia činnosť sa riadi judikatúrou, avšak v otázke nemožnosti opravy údajov katastra v prípade iných právnych zmien - iných ako je prevod a prechod vlastníctva je judikatúra nejednoznačná.

7. Žalovaný záverom poukázal na § 167 ods. 2 S.s.p. a uviedol, že napadnuté rozhodnutie takéto vady nemalo. Priznanie náhrady trov konania žalobcom v rozsahu 100 % je podľa žalovaného nesprávne a v rozpore s § 163 a 171 S.s.p.

Na základe uvedených záverov sťažovateľ navrhol, aby kasačný súd uznesenie správneho súdu v napadnutej časti o náhrade trov konania zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

B)

8. Vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti žalobcovia uviedli, že súhlasia s právnym záverom správneho súdu týkajúcim sa priznania náhrady trov konania žalobcom. Skutočnosť, že žalobcovia vzali žalobu späť bezprostredne po doručení rozhodnutia Úradu, pred jeho právoplatnosťou, nemá na posúdenie veci vplyv, nakoľko išlo o rozhodnutie konečné a nebol proti nemu prípustný opravný prostriedok.

9. Aj keď sa žalobcovia nestotožnili so všetkými dôvodmi rozhodnutia Úradu, jeho výrok je určujúci a tento vyhovel ich požiadavke na zmenu alebo zrušenie žalobou napadnutého rozhodnutia žalovaného, z ktorého dôvodu museli vziať žalobu späť. Nešlo však o bezúspešné uplatňovanie práva a späťvzatie žaloby nezavinili žalobcovia. Späťvzatie žaloby vyplynulo z dôvodu, že iný orgán rozhodol o nezákonnosti rozhodnutia napadnutého správnu žalobou.

10. Žalobcovia podali podnet na mimoriadny opravný prostriedok ako možnú cestu k náprave ešte pred podaním správnej žaloby, pričom príslušný správny orgán do podania správnej žaloby nerozhodol a rozhodol až po skoro štyroch mesiacoch. Konanie o preskúmaní rozhodnutia mimo odvolacieho konania, pokiaľ nekončí rozhodnutím, ukončí správny orgán len odmietacím listom. Správny súdny poriadok viaže podanie správnej žaloby na rozhodnutie po využití riadnych opravných prostriedkov a v

prípade využitia možnosti preskúmania rozhodnutia mimo odvolacieho konania má toto za následok prerušenie správneho súdneho konania. Podanie správnej žaloby bolo preto namieste a išlo o účelné využitie práva. Konanie sa skutočne týkalo aj právnych otázok, ktoré nie sú jednoznačne vyriešené v rozhodovacej praxi správnych orgánov ani súdov a žalobcovia nemohli mať istotu, že im Úrad vyhovie a rozhodnutie po jeho preskúmaní zruší. Bolo preto ich legitímnym právom domáhať sa svojich práv aj súdnou cestou. Pokiaľ by čakali na rozhodnutie Úradu, dvojmesačná lehota na podanie správnej žaloby by im márne uplynula. Po dobu rozhodovania o mimoriadnom opravnom prostriedku lehota nespočíva, preto boli nútení správnu žalobu podať, a to s povinným zastúpením advokátom a trovy právneho zastúpenia sú účelne vynaloženými nákladmi.

11. Žaloba, ako vyplýva z výroku rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, bola podaná dôvodne a oprávnené sa žalobcovia domáhali zrušenia rozhodnutia orgánu verejnej správy. Argumentácia § 167 S.s.p. nemá podľa žalobcov opodstatnenie, nakoľko toto ustanovenie nebolo pre krajský súd pri rozhodovaní o trovách konania určujúce. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 171 S.s.p. s ohľadom na to, kto ich zapríčinil, čo žalobcovia považujú za spravodlivé, nakoľko sťažovateľ svojim nesprávnym rozhodnutím zapríčinil celé správne súdne konanie. Aj keď nešlo o priame zavinenie zastavenia konania, nepriamo bolo zastavenie konania dôsledkom nesprávneho postupu sťažovateľa, keď namiesto zrušenia prvostupňového rozhodnutia, odvolanie žalobcov zamietol a rozhodnutie potvrdil. Tým, že došlo k zmene jeho rozhodnutia aj so zrušením prvostupňového rozhodnutia, je možné dávať aj zastavenie konania za vinu sťažovateľovi. Tento výklad sa javí žalobcom súladný s ústavnými princípmi a možno k takému záveru dospieť aj s poukazom na základné princípy správneho súdneho konania. Je spravodlivé požadovať náhradu trov od administratívneho orgánu, ktorý nepostupoval v súlade so zákonom a spor svojim nezákonným rozhodnutím vyvolal. Žalobcovia s ohľadom na vyššie uvedené navrhli, aby kasačný súd v zmysle § 461 v spojení s § 457 ods. 2 S.s.p. kasačnú sťažnosť zamietol.

III.

Právne názory kasačného súdu

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „Najvyšší súd“) konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávnenou osobou (§ 442 S.s.p.) a včas (§ 443 S.s.p.) kasačný súd preskúmal v rozsahu dôvodov podanej kasačnej sťažnosti uznesenie v napadnutej časti a jednomyseľne (§ 139 ods. 4 S.s.p.) si osvojil záver, že kasačnú sťažnosť je v zmysle § 461 S.s.p. potrebné zamietnuť, nakoľko po jej preskúmaní kasačný súd na základe nižšie uvedených právnych názorov dospel k záveru, že je nedôvodná.

13. Zo spisového materiálu vyplýva, že napadnutým rozhodnutím bolo zamietnuté odvolanie žalobcov a potvrdené rozhodnutie č. X 116/2016-2 z 02.06.2016, ktorým Okresný úrad v Trenčíne, katastrálny odbor vyhovel návrhu na opravu chyby, ktoré navrhli ďalší účastníci konania a rozhodol, že sa na LV č. XXXX, katastrálne územie Y. zapíše ťarcha - vecné bremeno in personam v prospech L. M., ktorá sa zapíše pod B7 ako druhá v poradí a zároveň sa vykonajú zmeny v súbore popisných informácií a údaje v súbore geodetických informácií ostanú bez zmeny (ďalej aj ako „prvostupňový orgán“ resp. „prvostupňové rozhodnutie“).

Žalobcovia žalobou podanou 22.01.2018 žiadali zrušiť napadnuté aj prvostupňové rozhodnutie, nakoľko mali za to, že bol porušený zák. č. 162/1995 Z.z. aj v kontexte s ustanoveniami Správneho poriadku a považovali napadnuté aj prvostupňové rozhodnutia za nesprávne z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, pre čiastočnú nepreskúmateľnosť z dôvodu nedostatku dôvodov, ale aj z dôvodu nedostatočne zisteného skutkového stavu (hlavne čo sa týka úmyslu ďalších účastníkov pri možnosti hodnotenia ich postupov a zneužívania práva).

14. Žalobcovia taktiež podali 22.12.2017 Úradu podnet na preskúmanie žalobou napadnutého rozhodnutia č. XO 18/2017 mimo odvolacieho konania. O tomto podaní vydal Úrad dňa 29.03.2018 rozhodnutie č. LPO-2497/2018/Fi, v ktorom napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že odvolaniu žalobcov

vyhovela a prvostupňové rozhodnutie zrušil a vec mu vrátil na nové konanie.

Úrad v rozhodnutí uviedol, že správne orgány na úseku katastra nehnuteľností nepostupovali v súlade s katastrálnym zákonom, neúplne zistili skutkový stav veci a vôbec neprihliadali na skutočnosť, t.j. následný právny úkon, ktorý sa týkal dotknutých nehnuteľností. Konanie o návrhu na opravu chyby malo byť zamietnuté. Úrad tiež uviedol, že zápisom vecného bremena in personam v prospech L. M. došlo k závažnému porušeniu zásady právnej istoty účastníkov právneho vzťahu a k nerešpektovaniu doručených a zápisu spôsobilých verejných a iných listín.

15. Žalobcovia podaním z 13.04.2018 vzali žalobu v celom rozsahu späť, žiadali konanie zastaviť a priznať im náhradu trov konania, nakoľko 12.04.2018 im bolo doručené rozhodnutie Úradu. V späťvzátí uviedli, že sa síce nestotožňujú so všetkými dôvodmi rozhodnutia, výrok rozhodnutia má za dôsledok, že správne súdne konanie už nemá oporu v zákone. Žaloba však, ako to vyplýva z výroku rozhodnutia Úradu, bola podaná dôvodne a žalobcovia sa oprávnenne domáhali zrušenia napadnutého rozhodnutia. Na základe späťvzátia správny súd konanie zastavil a priznal žalobcom úplnú náhradu trov konania.

16. Predmetom konania na kasačnom súde bol výrok uznesenia správneho súdu o trovách konania, ktorým bolo žalobcom priznané právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, ktoré je povinný zaplatiť sťažovateľ.

Sťažovateľ namietal nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom, keď mal správny súd posúdiť zastavenie konania bez zavinenia sťažovateľa, čo kasačný súd vyhodnotil ako nedôvodné.

Podľa § 170 S.s.p. žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak

- a) žaloba bola odmietnutá,
- b) konanie bolo zastavené,
- c) konanie bolo začaté na základe žaloby prokurátora,
- d) ide o konanie o kompetenčnej žalobe.

Podľa § 171 ods. 1 S. s. p. ak niektorý z účastníkov procesne zaviniť odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom.

17. Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada nákladov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím súdu tomu, kto ich vznik zaviniť. Ustanovenie § 171 S.s.p. vyjadruje zásadu procesnej zodpovednosti, ktorá sa uplatňovala aj podľa doterajšej právnej úpravy (§ 146 ods. 2 O.s.p.). Ak niekto z účastníkov konania zaviniť trovy konania, môže byť zaviazaný na ich náhradu. Rozhodnutie o nepriznaní trov konania žiadnemu z účastníkov pri zastavení konania, ktoré je upravené v § 170 S.s.p. (predtým v § 146 ods. O.s.p.) sa na rozdiel od § 171 aplikuje v prípadoch, kedy nie je možné objektívne zistiť, kto zastavenie konania zaviniť. Použitie § 171 ods. 1 S.s.p. teda vyžaduje zodpovednosť za zavinenie účastníka, ktorého procesný úkon mal za následok zastavenie konania. Otázka zavinenia sa však hodnotí iba podľa procesného výsledku. Procesné zavinenie spočíva vo vzťahu výsledku chovania žalovaného k požiadavkám žalobcu uvedených v žalobnom návrhu. Predpokladom pre vyslovenie povinnosti nahradiť trovy je jednak dôvodne podaný návrh, ale tiež chovanie žalovaného, pre ktoré sa stal návrh po jeho podaní bezdôvodným.

Kasačný súd dodáva, že tieto zásady náhrady trov konania boli uplatňované súdnou praxou aj podľa predchádzajúcej právnej úpravy a zostávajú zachované aj v podľa nových procesných kódexov.

18. Súčasná právna úprava nemá osobitné ustanovenie týkajúce sa náhrady trov konania v prípade zrušenia resp. zmeny žalobou napadnutého rozhodnutia na základe mimoriadnych opravných prostriedkov, a preto je nutné na daný prípad aplikovať ustanovenia obsahovo a účelovo najbližšie. V prejednávacom prípade sa kasačný súd stotožňuje so záverom správneho súdu, že túto procesnú situáciu možno podradiť pod zavinenie žalovaného (sťažovateľa) v zmysle § 171 ods. 1 S.s.p.

Podľa názoru kasačného súdu v konaní bolo preukázané, že zastavenie konania procesne zaviniť sťažovateľ, keď zastavenie konania bolo odôvodnené neskoršou zmenou napadnutého rozhodnutia na základe mimoriadneho opravného prostriedku. Je pravdou, že v prejednávacom prípade to nebolo konanie resp. chovanie samotného žalovaného po podaní žaloby, ktoré má za následok, že žalobcovia

zobrali žalobu v celom rozsahu späť, avšak ak bolo napadnuté rozhodnutie zmenené a prvostupňové rozhodnutie zrušené v rámci mimoriadnych opravných prostriedkov Úradom, ktorého závery sú pre žalovaného a prvostupňový orgán záväzné, sú splnené podmienky na rozhodnutie podľa § 171 ods. 1 S.s.p., navyše ak v rozhodnutí Úradu je jasne konštatované pochybenie správnych orgánov na úseku katastra (teda žalovaného a prvostupňového orgánu). Súdne konanie bolo síce zastavené na základe späťvzatia žalobcov, avšak žalobcovia zobrali žalobu späť po tom, čo im bolo doručené rozhodnutie Úradu, ktorým dosiahli žalobou žiadaný výsledok. Rozhodnutím Úradu sa stalo správne súdne konanie bezpredmetným. Nemožno preto prisúdiť zavinenie zastavenia konania žalobcom a ani vysloviť, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

19. Sťažovateľ v kasačnej sťažnosti namietal, že mu nemožno pričítať zavinenie zastavenia konania, nakoľko ak by žalobcovia nepodali späťvzatie žaloby, došlo by k zastaveniu konania podľa § 99 písm. d) S.s.p., a to po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia Úradu. Táto námietka sťažovateľa je podľa názoru kasačného súdu irelevantná, nakoľko aj v prípade, ak by bolo konanie zastavené z tohto dôvodu, nič by nebránilo správne súdu aj v tomto prípade skúmať zavinenie zastavenia podľa § 171 ods. 1 S.s.p. a následne využiť možnosť rozhodnúť o priznaní trov žalobcom.

20. Kasačný súd nepovažuje za dôvodnú ani námietku sťažovateľa, že trovy právneho zastúpenia žalobcov nemožno považovať za účelne vynaložené výdavky, keď bol žalobcami podaný podnet na preskúmanie napadnutého rozhodnutia mimo odvolacieho konania a následne podaná aj správna žaloba proti napadnutému rozhodnutiu, teda boli využité dva paralelné právne prostriedky na ochranu práv. Využitie možnosti podať podnet na mimoriadny opravný prostriedok nebráni žalobcom zároveň v podaní žaloby, ba čo viac, ak by žalobcovia čakali na výsledok tohto podnetu, mohli by zmeškať lehotu na podanie správnej žaloby, ktorú nie je možné odpustiť. Na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania nie je právny nárok a žalobcovia nemohli preto riskovať zmeškanie lehoty, ak by ich podnet nebol vybavený rozhodnutím Úradu. V prípade podania podnetu na preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania lehota na podanie správnej žaloby nespočíva, a preto nemožno konštatovať, že keď žalobcovia žalobu podali, sú ich výdavky na jej podanie neúčelne vynaložené. Na tomto závere nemení nič ani povinné právne zastúpenia žalobcov pri podaní žaloby.

21. Pokiaľ sťažovateľ v kasačnej sťažnosti zdôraznil, že išlo o riešenie zložitých teoreticko-právnych otázok, ktorých výklad nie je jednoznačný a Úrad mu v rozhodnutí nevytkol porušenie konkrétneho ustanovenia zákona, aj túto námietku vyhodnotil kasačný súd za nedôvodnú. Úrad v rozhodnutí jasne konštatoval, že správne orgány nepostupovali v súlade so zákonom, neúplne zistili skutkový stav a neprihľadli na následný právny úkon, ktorý sa týkal dotknutých nehnuteľností. Kasačný súd si uvedomuje, že na otázku opravy chyby v katastrálnom operáte pri zápise vecného bremena nemusí byť jednoznačný právny názor, avšak v prejednávanej veci Úrad, ako orgán príslušný podľa § 65 ods. 2 Správneho poriadku jasne konštatoval pochybenie a zmenil napadnuté rozhodnutie tak, že prvostupňové rozhodnutie zrušil, pričom vysloveným právnym záverom Úradu sú prvostupňový orgán aj žalovaný v ďalšom konaní viazaní.

22. Kasačný súd má za to, že správny súd otázku náhrady trov konania správne právne posúdil. Procesné zavinenie sťažovateľa v rozhodnutí síce odôvodnil stručne, avšak jednoznačne z neho vyplýva, na základe čoho ustálil procesné zavinenie zastavenia konania sťažovateľa a priznal žalobcom úplnú náhradu trov konania. Po podaní žaloby bolo napadnuté rozhodnutie zmenené pre nezákonnosť, teda odpadol dôvod konania, pričom vo veci bude potrebné opätovne rozhodnúť v zmysle záverov zmeňujúceho a zrušujúceho rozhodnutia Úradu. Kasačný súd považuje na základe vyššie uvedeného záver o zavinení zastavenia konania sťažovateľom za správny.

23. Skutočnosť, ktorými sťažovateľ v kasačnej sťažnosti spochybňuje predmetné rozhodnutie správneho súdu neboli v konaní o kasačnej sťažnosti zistené, a preto Najvyšší súd kasačnú sťažnosť podľa § 461 S. s. p. ako nedôvodnú zamietol.

24. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že žalobcom,

ktorí mali v kasačnom konaní úspech (zamietnutie kasačnej sťažnosti) priznal úplnú náhradu účelne vynaložených trov kasačného konania voči sťažovateľovi (§ 467 ods. 1 S.s.p. a analogicky podľa § 167 ods. 1 S.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 S.s.p.).